

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

69

Witold Broniewski

(1880—1939)

Witold Broniewski urodził się 15 X 1880 r. w Pskowie. W 1900 r., po ukończeniu gimnazjum, rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Fizycznym Uniwersytetu w Petersburgu. Po roku przeniósł się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ), gdzie przez trzy lata kontynuował studia fizyczne. Zaangażował się wówczas w działalność patriotycznych organizacji młodzieżowych: Związku Młodzieży Polskiej „Zet” i organizacji narodowo-demokratycznej „Młodość”; należał również do koła akademickiego Towarzystwa Szkoły Ludowej.

Po ukończeniu w 1904 r. studiów na UJ W. Broniewski wyjechał do Francji, gdzie rozpoczął naukę w Instytucie Elektrotechnicznym na Wydziale Nauk Ścisłych Uniwersytetu w Nancy. Prowadził też prace doświadczalne w laboratorium prof. A. Guntza. W 1908 r. uzyskał tam dyplom inżyniera elektryka. W latach 1908—1911 kontynuował studia na Wydziale Nauk Fizycznych Uniwersytetu w Paryżu, ucząc się i prowadząc prace doświadczalne w laboratorium słynnego metaloznawcy prof. H. Le Chateliera. Zajmował się tam badaniem własności elektrycznych i termoelektrycznych stopów aluminium z metalami szlachetnymi. Rezultatem tych badań była napisana pod kierunkiem prof. Le Chateliera praca doktorska pt.: „Badania nad własnościami elektrycznymi stopów aluminium”, którą w 1911 r. obronił z odznaczeniem, uzyskując stopień doktora nauk fizycznych.

W 1912 r., z dorobkiem kilkunastu opublikowanych rozpraw, W. Broniewski powrócił do kraju i w tym samym roku uzyskał stopień doktora filozofii UJ oraz docenta metalurgii w Szkole Politechnicznej we Lwowie. W 1913 r. ponownie wyjechał do Paryża, gdzie rozpoczął pracę w laboratorium prof. M. Skłodowskiej-Curie, a tuż przed wybuchem I wojny światowej zainaugurował na Sorbonie cykl wykładów z metalografii, które prowadził do 1919 r. Jednocześnie pracował we francuskim przemyśle zbrojeniowym (1914—1918). W 1919 r. wstąpił do armii polskiej gen. J. Hallera i wraz z nią powrócił do Polski. W tym samym roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego i rozpoczął wykłady z metalografii w Szkole Politechnicznej we Lwowie, kierując jednocześnie Katedrą Maszyn Przemysłowych Chemicznych tej uczelni.

W 1920 r. przeniósł się do Warszawy i podjął pracę na Politechnice Warszawskiej (PW). 22 VII tego roku uzyskał nominację na profesora nadzwyczajnego technologii metali na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki PW i rozpoczął wykłady z metalografii i metaloznawstwa, które prowadził do 1939 r. Równocześnie zajmował się organizacją Zakładu Metalurgicznego, wchodzącego w skład Katedry Technologii Metali, której w latach 1920—1939 był kierownikiem. W efekcie powstał doskonale wyposażony zakład, będący wówczas jedną z najnowocześniejszych tego typu placówek doświadczalnych

w kraju. Współpracował w nim m.in. z inż. K. Gierdziejewskim, wybitnym organizatorem odlewnictwa polskiego.

Działalność naukowo-badawcza prof. W. Broniewskiego, prowadzona w Zakładzie Metalurgicznym PW, skupiała się na problemach: badania układów równowagi stopów podwójnych z miedzią (jako jednym ze składników) metodami fizycznymi i mechanicznymi, określania wpływu temperatury i różnych ośrodków gazowych na własności miedzi i jej stopów oraz badania wpływu zgniotu, obróbki cieplnej i niskich temperatur na własności fizyczne i mechaniczne metali i stopów. Prof. W. Broniewski zainicjował m.in. badania nad zjawiskiem pełzania metali, uogólnił wzór Helmholtza na wielkość siły elektromotorycznej ogniwa oraz potwierdził hipotezę istnienia w pewnym zakresie temperatur roztworu żelaza α w żelazie γ .

Z uwagi na prekursorski rodzaj badań oraz wybitne osiągnięcia naukowe był uczestnikiem wielu międzynarodowych konferencji naukowych, m.in. na Międzynarodowym Kongresie Mineralogii, Metalurgii i Geodezji Stosowanej w Paryżu w 1935 r. wygłosił referat „O strukturze niektórych stopów miedzi”, który stanowił syntezę jego dotychczasowej pracy badawczej. Podczas Międzynarodowego Kongresu Chemii Czystej i Stosowanej w Nancy (1938) przedstawił referat „O stalach bardzo czystych”, którego tezy wytyczyły nowe kierunki w opracowaniu metod wytopu stali szlachetnych.

Dorobek naukowy prof. W. Broniewskiego został zawarty w ponad 80 pracach. Do ważniejszych publikacji naukowych należą: „Zasady metalografii” (1921), „Opór elektryczny i rozszerzalność metali” (1925), „Ćwiczenia i prace z metalografii” (1929). Był autorem szeregu artykułów i przyczynków publikowanych na łamach francuskich czasopism naukowych, m.in. *Annales de Chimie et de Physique*, *Journal de Physique*, *Revue de Metallurgie*.

Prof. W. Broniewski brał czynny udział w organizowaniu nauki polskiej. Od 1920 r. był członkiem Towarzystwa Naukowego we Lwowie i członkiem założycielem Akademii Nauk Technicznych, której sekretarzem generalnym był w latach 1928—1936. W 1930 r. został członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, a w latach 1931—1936 był sekretarzem jego Wydziału V. W okresie od maja do września 1926 r. sprawował funkcję ministra robót publicznych w gabinecie premiera Kazimierza Bartła.

Prof. W. Broniewski zmarł w Warszawie 11 I 1939 r. i został pochowany na cmentarzu Bródnowskim (29A-VI-8). Był laureatem m.in. nagrody im. Alhumberta Akademii Francuskiej (1910), odznaczony Medalem im. Berthelota Akademii Francuskiej (1910) oraz Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Polonia Restituta (1927).

Opracował Paweł Szymański